

دستورالعمل انتشار اوراق منفعت

"دستورالعمل انتشار اوراق منفعت" در اجرای بند (۲) ماده (۷) قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه ۱۳۸۴ تدوین شده است.

بخش اول - تعاریف

ماده (۱) اصطلاحات و واژه‌های به‌کاررفته در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مصوب آذرماه ۱۳۸۴ و ماده ۱ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، مصوب آذرماه ۱۳۸۸، به همان معانی در این دستورالعمل به‌کار رفته‌اند. سایر واژه‌های به‌کار رفته در این دستورالعمل دارای معانی زیر می‌باشند:

۱. **اوراق منفعت:** اوراق بهادار با نامی است که نشان‌دهنده مالکیت مشاع دارنده آن بر مقدار معینی از منافع آتی حاصل از بکارگیری دارایی‌ها یا ارائه خدمات معین و هرگونه حقوق معین قابل نقل و انتقال برای یک دوره زمانی مشخص است. این اوراق قابل معامله در بورس‌ها یا بازارهای خارج از بورس می‌باشند.

۲. **منفعت:** عواید مستمر حاصل از دارایی معین یا حق استفاده از خدمات یا سایر حقوق قابل نقل و انتقالی است که مبنای انتشار اوراق منفعت قرار می‌گیرد.

۳. **بانی:** شخص حقوقی است که نهاد واسطه (ناشر)، برای تأمین مالی وی در قالب عقود اسلامی، اقدام به انتشار اوراق منفعت می‌نماید.

۴. **ضامن:** شخص حقوقی است که پرداخت مبالغ مربوط به اوراق موضوع این دستورالعمل را در سررسید یا سررسیدهای معین تضمین می‌نماید.

۵. **امین:** مؤسسه حسابرسی معتمد سازمان است که به منظور حفظ منافع دارندگان اوراق منفعت و حصول اطمینان از صحت عملیات بانی در طرح، نسبت به منافع ایجاد شده، نحوه نگهداری حساب‌ها و عملکرد اجرایی بانی به موجب قرارداد منعقد، رسیدگی و اظهارنظر می‌نماید.

۶. **عامل فروش:** شخص حقوقی است که نسبت به عرضه و فروش اوراق منفعت از طرف نهاد واسطه اقدام می‌نماید.

۷. **عامل پرداخت:** شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه است که نسبت به پرداخت مبالغ مربوط به اوراق منفعت در سررسید یا سررسیدهای معین به سرمایه‌گذاران اقدام می‌نماید.

۸. **مقررات:** شامل قوانین و مصوبات مراجع ذیصلاح از قبیل هیأت وزیران، شورای عالی بورس، سازمان و ... می‌باشد.

۹. استانداردهای حسابداری و حسابرسی: منظور استانداردهای حسابداری و حسابرسی ملی لازم‌الاجرا می‌باشد.

بخش دوم - ارکان انتشار اوراق منفعت

ماده (۲) بانی می‌تواند یکی از اشخاص مشروحه ذیل با شرایط مربوط به آن باشد:
الف- شرکت‌های سهامی یا مؤسسه یا نهاد عمومی غیر دولتی مشمول ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، به استثنای شهرداری‌ها که دارای شرایط زیر باشند:

(۱) در ایران به ثبت رسیده و مرکز اصلی فعالیت آن در ایران باشد.

(۲) تعلق منفعت به آن محرز شده باشد.

(۳) اظهار نظر بازررس و حسابرس بانی در خصوص صورت‌های مالی دو سال مالی اخیر آن مردود یا عدم اظهار نظر نباشد.

ب- مؤسسات دولتی یا شرکت‌های دولتی مشمول مواد ۲ و ۴ قانون مدیریت خدمات کشوری یا شهرداری‌ها.

ماده (۳) انتشار اوراق منفعت، صرفاً توسط نهاد واسط مجاز می‌باشد.

ماده (۴) ضامن توسط بانی و با تأیید سازمان صرفاً از میان بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شرکت‌های بیمه تحت نظارت بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شرکت‌های تأمین سرمایه، صندوق‌های بازنشستگی و شرکت‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌های مادر (هلدینگ) ثبت شده نزد سازمان، سهامدار عمده بانی که مالک بیش از ۲۰ درصد سهام آن باشد، نهادهای عمومی و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی انتخاب می‌شود.

تبصره ۱: ضمانت اشخاص حقوقی تحت کنترل بانی برای پرداخت تعهدات بانی قابل قبول نمی‌باشد. این موضوع باید توسط حسابرس بانی تأیید گردد.

تبصره ۲: در صورتی که اوراق دارای رتبه اعتباری اعلامی از سوی مؤسسات رتبه بندی دارای مجوز از سازمان باشند، وجود ضامن الزامی نخواهد بود. رتبه‌های اعتباری مورد قبول برای انتشار اوراق توسط سازمان اعلام خواهد شد.

ماده (۵) در صورت احراز شرایط زیر توسط بانی، بانی می‌تواند منفعت مورد انتظار اوراق را تعهد نماید. در این صورت وجود ضامن الزامی نخواهد بود و پذیره‌نویسی این اوراق صرفاً به قیمت بازار خواهد بود:

۱- مجموع جریان نقدی حاصل از عملیات آن باید در دو سال مالی اخیر مثبت باشد. اگر جریان نقد حاصل از عملیات بانی مطابق صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای حسابرسی شده در سال جاری مثبت باشد می‌تواند در محاسبه مجموع جریان نقدی مذکور لحاظ شود.

۲- حداکثر نسبت مجموع بدهی‌ها به دارایی‌های آن ۹۰ درصد باشد.

۳- توانایی پرداخت مبالغ تعهدشده خود را داشته باشد.

تبصره ۱: درخصوص بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری و شرکت‌های واسپاری (لیزینگ‌ها) تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، لازم است جریان نقدی حاصل از عملیات آن‌ها در دوره مالی یکسال گذشته مثبت بوده و حداکثر نسبت مجموع بدهی‌ها به دارایی‌های آن ۹۵ درصد باشد.

۴- بانی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یا فرابورس ایران باشد.

۵- امتیاز نهایی اطلاع رسانی بانی براساس آخرین گزارش واحد نظارت بر ناشران سازمان مساوی و یا بیشتر از ۷۵ باشد.

۶- با تأیید سازمان و با رعایت دستورالعمل توثیق اوراق بهادار، اوراق بهادار نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، با شرایط زیر به نفع نهاد واسط برای پشتیبانی از تعهدات ناشر وثیقه شده باشد:

۱-۶- اوراق بهادار مورد وثیقه می‌تواند متعلق به بانی یا هر شخص دیگری باشد.

۲-۶- ضریب ارزش اوراق بهادار وثیقه شده نسبت به مجموع اصل و سود اوراق منتشره و حد تعیین شده برای جبران وثیقه به شرح جدول زیر می‌باشد. ارزش وثیقه با احتساب میانگین ۶ ماهه قیمت اوراق بهادار محاسبه می‌گردد. در صورتی که متوسط ارزش وثیقه به مدت ۵ روز معاملاتی پیاپی تا حد تعیین شده جهت جبران وثیقه کاهش یابد، بانی مکلف به جبران آن تا سقف اولیه ظرف مدت ده روز کاری می‌باشد. در صورت فراهم شدن شرایط فنی، ارزش روزانه وثایق در سامانه معاملات اعلام خواهد شد.

شرح	ضریب- نسبت به ارزش اصل و سود اوراق بهادار	حد جبران وثیقه- نسبت به ارزش اصل و سود اوراق بهادار
سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	۱/۵	۱/۱
سهام شرکت‌های پذیرفته شده در فرابورس مجاز برای خرید و فروش توسط صندوق‌های سرمایه‌گذاری	۲	۱/۵
سهام بانی توثیق شده توسط سهامدار شرکت بانی	۲/۵	۱/۸
اوراق بهادار (غیر از سهام) با درآمد ثابت یا متغیر پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران / فرا بورس ایران دارای ضمانت بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی	۱/۲	۱
اوراق بهادار (غیر از سهام) با درآمد ثابت یا متغیر پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران / فرا بورس ایران دارای ضامن غیر بانکی	۱/۳	۱
اسناد سپرده بانکی	۱	-

۳-۶- سهام معرفی شده برای وثیقه، حداقل معادل ۸۰ درصد روزهای معاملاتی بازار در یک سال منتهی به تاریخ درخواست، معامله شده باشد.

۴-۶- اوراق مذکور باید به نفع نهاد واسط توثیق گشته و مالک وثیقه باید نسبت به اعطای وکالت با اختیار فروش وثیقه به نهاد واسط به صورت بلاعزل تام‌الاختیار با حق توکیل به غیر و با سلب حق ضم امین و با سلب حق انجام موضوع وکالت از خود تا پایان ایفای تعهدات مرتبط با اوراق بهادار منتشره اقدام نماید.

۵-۶- شرکت می‌تواند در پایان هر سال نسبت به آزادسازی وثیقه متناسب با تعهدات ایفا شده اقدام نماید.

۶-۶- رفع توثیق اوراق یادشده متناسب با تعهدات ایفا شده یا پس از تصفیۀ کامل اوراق با اخذ مجوز از سازمان امکان‌پذیر است.

۷- در صورتی‌که وثایق ارائه شده توسط بانی برای تضمین کل تعهدات کافی نباشد، تضمین باقیمانده تعهدات توسط ضامن معتبر امکان‌پذیر است.

۸- در صورت عدم ایفای تعهدات مالی بانی در خصوص اوراق‌بهدار منتشره و گذشت ۱۰ روز کاری از مواعید مقرر، نهاد واسط موظف است نسبت به فروش وثایق به میزان تعهدات ایفا نشده و جرایم مربوطه اقدام و تعهدات بانی را از این محل ایفا نموده و مراتب را به سازمان اعلام نماید.

تبصره ۲: عدم ایفای تعهدات توسط بانی که باعث رجوع به وثایق گردد، منجر به محرومیت بانی از استفاده از شرایط موضوع این ماده به مدت دو سال می‌گردد.

ماده (۶) حسابرس بانی در زمان ارائه طرح تأمین مالی تا پایان تصفیۀ اوراق باید از میان مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان انتخاب شده باشد.

ماده (۷) عامل فروش اوراق از بین شرکت‌های کارگزاری عضو بورس اوراق بهادار تهران یا فرابورس ایران توسط بانی انتخاب می‌گردد.

تبصره: عامل فروش با اخذ مجوزهای لازم می‌تواند به منظور توزیع گسترده اوراق از خدمات بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی، بیمه‌های تحت نظارت بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نهادهای مالی استفاده نموده و ترتیبی اتخاذ نماید تا سفارش‌گیری جهت خرید اوراق، از طریق اشخاص مذکور نیز انجام شود.

ماده (۸) عامل پرداخت پس از دریافت مبالغ مربوط به اوراق، آن‌ها را در سررسید یا سررسیدهای معین به سرمایه‌گذاران پرداخت می‌نماید.

ماده (۹) بازارگردان و متعهد پذیرهنویسی اوراق، با تأیید سازمان توسط بانی انتخاب می‌شود. متعهد پذیرهنویس و بازارگردان یا حسب مورد سرمایه‌گذار بازارگردان باید از کفایت سرمایۀ لازم برخوردار باشند.

بخش سوم - شرایط منفعت مبنای انتشار اوراق

ماده (۱۰) منفعت مبنای انتشار اوراق باید دارای شرایط زیر باشد:

(۱) در زمان انتشار اوراق، دارای جریان نقدی باشد. درخصوص منفعت سهام، ۸۰ درصد سود

تقسیم شده دو سال مالی اخیر در مهلت مقرر قانونی پرداخت شده باشد.

(۲) تعلق آن به بانی محرز شده و تداوم آن در آینده بیش از عمر اوراق باشد.

(۳) هیچگونه محدودیت یا منع قانونی، قراردادی یا قضایی برای انتقال، تصرف و استفاده از آن وجود نداشته باشد.

(۴) تمام مجوزهای قانونی لازم برای استفاده از منافع و تداوم آن توسط بانی از مراجع ذیربط اخذ شده باشد.

(۵) در صورتی‌که منفعت مورد نظر ناشی از دارایی معینی است، تأمین مالی بر مبنای عین دارایی و یا توثیق آن برای بانی انجام نشده باشد.

تبصره: ناشر باید اسناد، مدارک و قراردادهای استفاده از منفعت را به وکالت از دارندگان اوراق در اختیار شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) قرار دهد.

بخش چهارم - شرایط اوراق منفعت

ماده (۱۱) ارزش اوراق منفعت نباید کمتر از صد میلیارد ریال باشد.

ماده (۱۲) خریداران با خرید اوراق، به نهاد واسط وکالت بلاعزل می‌دهند تا نسبت به انعقاد قراردادهای لازم با بانی جهت استفاده از منافع موضوع اوراق و وصول وجوه حاصل از آن اقدام نماید. در اسناد موضوع انتشار اوراق باید قید شود که خرید اوراق به منزله قبول وکالت نهاد واسط بوده که تا سررسید و تسویه نهایی اوراق غیرقابل عزل، نافذ و معتبر است.

تبصره: در صورتی که قرارداد پایه در انتشار اوراق منفعت، قرارداد اجاره باشد، باید ترتیبی اتخاذ گردد تا کارهای خدماتی مستمر و خدمات جانبی بر روی دارایی صورت گیرد.

ماده (۱۳) کلیه هزینه‌های مربوط به انتشار اوراق منفعت بر عهده بانی می‌باشد.

ماده (۱۴) بانی باید اقدامات لازم را جهت بهره‌برداری از دارایی‌هایی که منافع موضوع اوراق را ایجاد می‌نماید، ارائه خدمات و استفاده از سایر حقوق قابل نقل و انتقال موضوع منفعت به عمل آورد. بهره‌برداری از منافع موضوع اوراق، ارائه خدمات و استفاده از سایر حقوق قابل نقل و انتقال، دریافت عواید ناشی از منافع و پرداخت آن به نهاد واسط بر عهده بانی است.

ماده (۱۵) کارمزد بهره‌برداری از دارایی، ارائه خدمات و استفاده از سایر حقوق قابل نقل و انتقال و وصول وجوه حاصل از منافع صرفاً در قالب درصد مشخصی از منافع متعلق به ناشر، قابل قبول می‌باشد. کسر هرگونه مبلغی جز کارمزد یادشده در محاسبه منافع ممنوع است. رعایت این موضوع باید توسط امین تأیید شود.

ماده (۱۶) مواعد پرداخت یا پرداخت‌های مربوط به اوراق منفعت باید در اعلامیه پذیرهنویسی مورد تأیید سازمان ذکر گردد.

ماده (۱۷) بانی موظف است قبل از انتشار اوراق، سیستم حسابداری و مالی خود را به گونه‌ای طراحی و مورد استفاده قرار دهد که ثبت و گزارشگری جزئیات عملیات به صورت کامل و شفاف، مستقل و خارج از سایر عملیات و فعالیت بانی امکان‌پذیر باشد.

ماده (۱۸) بانی موظف است روش محاسبه و شیوه پرداخت منافع اوراق را در مقاطع زمانی تعیین شده، در گزارش توجیهی و بیانیه ثبت ارائه نماید. شیوه پرداخت منافع اوراق می‌تواند به صورت علی‌الحساب یا قطعی باشد.

ماده (۱۹) در صورت پرداخت قطعی منافع اوراق، مبنای زمان محاسبه منافع اوراق، یک ماه قبل از سررسیدهای اوراق خواهد بود و گزارش بانی در این خصوص باید تا ۱۵ روز قبل از سررسیدهای پرداخت برای عموم منتشر و همزمان به سازمان ارائه گردد. اظهارنظر امین در خصوص گزارش مذکور باید حداکثر تا ۱۵ روز بعد از سررسیدهای پرداخت به سازمان ارائه گردد. در صورت فزونی منافع محاسبه شده در گزارش امین نسبت به مبالغ پرداختی مذکور، مابه‌التفاوت باید به دارندگان اوراق در مقاطع زمانی

مربوطه پرداخت گردد و در صورت کسری، مابه‌التفاوت به بانی عودت نمی‌گردد. مابه‌التفاوت ناشی از کسری مذکور، قابل احتساب در منافع دوره‌های بعد نبوده و پرداخت منافع بر اساس گزارش امین، به منزله مفاصاحساب بانی با دارندگان اوراق برای هر دوره می‌باشد.

تبصره: در صورت عدم ارائه گزارش یادشده توسط بانی، بانی ملزم به پرداخت منافع حداقل به میزان مبلغ اعلام شده در بیانیه ثبت و اعلامیه پذیرهنویسی خواهد بود. عدم ارائه گزارش در تاریخ‌های معین، نافی مسئولیت بانی در ارائه گزارش نبوده و بانی در هر صورت مکلف به ارائه گزارش می‌باشد.

ماده (۲۰) بانی مکلف است حداکثر ۱۵ روز پس از سررسید اوراق نسبت به محاسبه سود قطعی اوراق و ارائه آن به امین اقدام نماید. اظهارنظر امین درخصوص گزارش مذکور باید حداکثر تا یک ماه بعد از سررسید به سازمان ارائه گردد. میزان سود قطعی قابل پرداخت به دارندگان اوراق حداکثر ظرف دو ماه پس از سررسید نهایی پرداخت خواهد شد.

تبصره: در صورتی که منافع دارایی بر مبنای قرارداد مربوطه به مبلغ معینی باشد، در این حالت مبالغ پرداختی به دارندگان اوراق معین بوده و رعایت مواد ۱۹ و ۲۰ الزامی نیست.

ماده (۲۱) بانی می‌تواند تقاضای انتشار اوراق منفعت را همراه با اختیار فروش برای سرمایه‌گذاران و یا اختیار خرید برای خود به سازمان ارائه نماید. انتشار اوراق منفعت همراه با اختیار خرید و یا فروش منوط به اخذ مجوز موردی از سازمان خواهد بود.

بخش پنجم - شرایط صدور مجوز

ماده (۲۲) برای صدور مجوز انتشار اوراق منفعت، مدارک و مستندات زیر حسب مورد به تشخیص سازمان باید ارائه گردد:

(۱) بیانیه ثبت اوراق منفعت که علاوه بر مفاد ماده ۶ دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار، مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۱ شورا، حسب مورد شامل موارد زیر می‌باشد:

الف) مشخصات بانی، شامل:

- نام و نوع شخصیت حقوقی؛
- شماره ثبت نزد مرجع ثبت شرکت‌ها؛
- مدت شرکت؛
- ترکیب سهامداران / مالکان؛
- مشخصات اعضای هیأت مدیره؛
- موضوع فعالیت.

ب) مشخصات اوراق.

ج) مشخصات دارایی، خدمات و سایر حقوق قابل نقل و انتقال و منافع حاصل از آن.

د) مقررات و شرایط خاص حاکم بر منافع حاصل از دارایی، خدمات و سایر حقوق قابل نقل و انتقال.

ه) گزارش تحلیل ریسک‌های مرتبط با موضوع فعالیت بانی.

- و) گزارش تحلیل ریسک‌های مرتبط با منافع حاصل از دارایی.
- ز) مواعد و مبالغ پرداخت‌های مرتبط با اوراق و نحوه پرداخت آن به سرمایه‌گذاران.
- (۲) صورت‌های مالی حسابرسی شده دو سال مالی اخیر بانی که صورت‌های مالی سال مالی اخیر آن توسط حسابرس معتمد سازمان حسابرسی شده باشد.
- (۳) تأییدیه امین اوراق مبنی بر استقرار سیستم حسابداری مجزا درخصوص منافع دارایی مبنای اوراق.
- (۴) تعهد مالک عین دارایی مبنی بر عدم تأمین مالی بر مبنای عین دارایی در طول دوره عمر اوراق و عدم توثیق آن (در صورتی که منفعت، ناشی از دارایی معینی باشد).
- (۵) گزارش توجیهی تأمین مالی بانی از طریق انتشار اوراق منفعت به همراه گزارش حسابرس بانی درخصوص آن و رعایت شرایط منافع دارایی و سایر مقررات مندرج در این دستورالعمل.
- (۶) سایر اطلاعات مهم به تشخیص سازمان.
- ماده (۲۳) صدور مجوز انتشار اوراق منفعت، منوط به انعقاد قراردادهای لازم میان ارکان در چارچوب تعیین شده توسط سازمان می‌باشد.

بخش ششم - سایر

- ماده (۲۴) در صورتی که بانی نزد سازمان به ثبت نرسیده باشد، پس از تأمین مالی از طریق انتشار اوراق منفعت تا زمان تصفیه اوراق، ملزم به ارائه اطلاعات زیر به سازمان می‌باشد:
- (۱) صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده توسط حسابرس معتمد سازمان، ظرف مهلت‌های مقرر قانونی،
 - (۲) حسب مورد سایر اطلاعات با اهمیت براساس ماده ۱۳ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان مصوب ۸۶/۵/۳ هیئت مدیره سازمان از جمله:
 - ۱- رویدادهای مؤثر بر فعالیت، وضعیت مالی و نتایج عملکرد بانی
 - ۲- تصمیمات و شرایط مؤثر بر ساختار سرمایه و تأمین منابع مالی بانی
 - ۳- تغییر در ساختار مالکیت بانی
 - ۴- اطلاعات مهم مؤثر بر قیمت اوراق بهاداری که برای تأمین مالی منتشر شده است.

این دستورالعمل در ۲۴ ماده و ۹ تبصره در تاریخ ۹۶/۰۳/۳۱ به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.